

Повість:
Одного літа 1999 року

Частина перша
“Хороші діти — вінець, а лихі — кінець.”
народне прислів'я.

Розділ 1
“Село, черешня, синій годинник”

В ту пору було тепле та безтурботне літо. Дні тягнулися від однієї пригоди до іншої.

Кожна доба наповнювалася життям. Для нас то було найкращим часом - канікули!

Ми купалися, грали в футбол, каталися на велосипедах, допізна сиділи на вулиці, ходили босяка, лежали на камінні, мастилися синім глемеем, вважаючи, що це та сама цілюща глина, яка буде робити нас молодими.

Тихо добували провізію в тінях, коли сонце заходило за обрій, наче якісь Асасини на завданні. Проте крадіжки ті були їстівного характеру, те, що дає природа - полуниця, черешні, груші, яблука, малина.

Ця розвага була найкращою вигадкою «Мікеланджело», таке таємне ім'я мого друга Ігоря.

Планування й здійснення місії по здобутку провізії проводилися задовго до місії, це було суттєве задоволення.

Чарівне літо 1999 року! Воно було чудовим востаннє для мене, для нас, багато для кого...

Після тих славнозвісних подій, дитинство закінчилося назавжди!

Босі ноги торкнулися розпеченого бетону й миттю перескочив в траву, якою було засіяне все подвір'я. Величенька вже була, скоро тато буде її косити, може й мене навчить, як косою користуватися.

Біля дверей, які були полаковані в темно-вишневий колір, лежала газета «Молодий Буковинець», яку принесла поштарка. На головній сторінці був кричущий заголовок - «Вторгнення незаконних чеченських формувань

«Ісламської миротворчої бригади» Шаміля Басаєва в Дагестан». Я вхопив газету, відчинив двері й закинув її в коридор на крісло, яке стояло біля вікна. Розвернувся на місці, знову попів ноги об бетон й, зістрибнувши на траву, побіг до дороги. Батьки були на городі, поралися із сіном, мене ця участь оминула, так як я мав якусь болячку: як тільки торкався сіна чи пилюки, починав чхати, в мене все сльозилося й майже із всіх дірок текло. Я не переносив сіно. Так, це звучить дуже смішно в селі, але як казав «Мікеланджело»: «В тебе є суперсила, яку хотіли б мати більшість дітей в серпні місяці».

Я дістався дороги, по стежині встеленій плиткою, мені зустрівся великий овод, від якого вдалося вмів ухилитися. Він точно оцінив мене, як шматок добрячого м'яса, хоча я й був худорлявий хлопчина, руса чуприна та довгі руки та ноги, що там їсти?

Сонце стояло в зеніті, якщо стояти не в тіні, можна спіймати “сонячний нокаут”, як ми його називали.

Поглянувши вправо та вліво, так як мене вчив батько, я здолав перехрестя, дійшов до збіса глибокого каналу, який висох повністю й земля на дні потріскала так, що можна було засунути туди руку. Перескочив перепону, здолав бур'яни, які сягали інколи майже моєї шиї, я дістався постійного місця збору.

Це була величезна черешня із великою кількістю розгалужених, міцних гілок, які так густо проросли одна на вперед іншої, що якби впав із верхівки дерева, до землі б не дістався. Цю черешню посадив мій покійний дід. Посадив він її на чужій території, нас постійно звідти ганяли та ми вперто поверталися, я повертався! Чому? Тому що вважаю її законно моєю, тому що дід посадив її для нащадків своїх, ну а закон для дітей річ незрозуміла. Подумаєш, черешня росте на їхній землі, а чи відомо «закону», що дід колись воював і його руки робили чарівні речі?! Висота дерева була такою колосальною, що спокійно слугувала нам спостережним пунктом. Із верхівки було видно ледь не всю вулицю Шевченка. Щодня ми оглядали кордони нашого мальовничого, розлогого села, яке тягнулася вздовж дороги, паралельно якій текла річка Сірет. Мій будинок стояв на другому перехресті із трьох на вулиці. Сама база «Черешня» знаходиться через дорогу.

Діставшись стовбура, помітив, що з іншої сторони стоптаний бур'ян.

Раптово пролунав дзвінкий голос згори:

— Стій, хто йде!

Мене кинуло в холодний піт. Різко звів погляд вгору.

— О, Ігоре, ти вже тут?, — водивши очима із сторони в сторону, намагався побачити його.

— Леонардо, ну я ж, бляха, казав - використовуй пароль та клікухі!, — обурився Ігор.

Я знову забув за безпеку... Знову провтикав...

— “Йшов пес через овес, нічо псові, нічо вівсові”, — швидко промовив, по закінченню видав смішок, тому що ця приказка постійно мене смішила

— Добре, лізь на базу. — в голосі чулися нотки незадоволення.

Руки потягнулись вгору до гілки, закинувши обидві ноги та обхопивши її, вдалося швидко опинитися на першому рівні дерева. Найважчим було перше зусилля, далі буде швидко. Рухи відточені до автоматизму, мить, і я вже на своєму місці із протилежної боку від Ігоря.

Його чорні шорти зачепилися за гілку й підтягнули одну зі сторін так, що було видно сіпднє із зеленими смужками. Я пирснув сміхом. Футболки на ньому не було. На плечах вже виднілися перші подряпини від гілок, а правий лікоть тіршки кровавий. Він стояв на досить тонкій гілці, якби не був таким худощавим, хідішим за мене, вже точно опинився на землі зі скрученою шиєю.

Наша схожість в поглядах та розвагах, не підлягали жодним питанням.

Саме це й притягує один до одного. Різнилися ми тільки кольором волосся, - Ігор чорнявий я русий. Довжиною волосся, - в нього коротке, моє середньої довжини. Ну і зростом, - я вище за нього.

Наші погляди зустрілися, Ігор кліпнув правим оком. Я спробував відповісти у відповідь, проте нічого не вийшло, в мене заплющилися обидва ока. Ігор видав гортанниц, штучно викликаний сміх, й одразу після нього почав говорити:

— Такс, давай глянемо, хто сьогодні пасе “чергу”, — вдавши що дістає із-за пояса підзорну трубу, наче якийсь пірат, скрутив долоні в трубочку, збільшивши картинку почав аналізувати ситуацію.

— Що бачиш, Мікеланджело? — кинув я запит.

— Бачу 53 корови, — розпочав, — наші є на місці. Доречі я вчора зі своєю зміною відстрілявся, тому наступний місяць вільний від «черги». А в тебе там що?, — він відвів підзорну трубу від ока й глянув на мене.

— Я маю через тиждень пасти...

Цей час, коли потрібно випасати худобу, ненавидів всією душею. Як мінімум через те, що мене посилали туди на цілий день із молодшим братом, який типу був мені в «поміч». А по факту, тільки заважав. Краще б його взагалі не було. Проте я мушу із ним тягатися, бо він здає «контору» батькам про наші справи з Ігорем.

— Хто сьогодні в черзі?, — спитав я, щоб вигнати погані думки з голови й перевести тему.

— Бачу Грішу Грушку, - почав говорити Ігор прикладаючи кулачок до рота, наче то була рація, — як чуєш Леонардо?

Ми знали Грішу Грушку дуже добре. Де живе, із якої сторони до нього заходити, й про його великого рудого пса, який виліз із пекла й оселився в Гріші. Щоб той не здогадався звідки він, пес допомагав випасати корови й ловив лисиці із куніцями, вдавав сторожового, але я та Ігор добре знали що то за почвара.

Та його садочок нас ває одно вабив, він був четвертим в списку наших улюблених місць.

— Чую добре, Ігоре... — я затнувся, й одразу виправився, — Чую добре, Мікеланджело.

Ігор закотив очі вгору й пропустив цей епізод повз вуха, він часто пробачав мої провтики й постійно повторював, - «тому що так роблять найкращі друзі!».

— Значить так, — він глянув на годинника, що мав синій ремінець та в центрі, де бігали дві стрілки, був кит, який випускав із себе струмінь води, — зараз 12:48. Маємо приблизно півгодини щоб зібрати залишки малини, — Ігор вів дуже швидко, — бо скоріш за все її вже зірвали всю. А основна місія буде ввечері. Хочеться тих таких медових яблук.

Я кивнув на знак згоди із сказаним.

Ігор склав уявну підзорну трубу й почав спускатися донизу.

Без зволікань, я рушив одразу за ним. Гілка за гілкою спускався майстерно до низу. Якби були змагання із залізання на наше дерево та спускання із нього, перше місце мав би Ігор, друге точно було б за мною. День обіцяв бути чудовим та плідним. Я гадав що нічого нам не може завадити.

Спустившись першим, Ігор одразу дістав із кущів чорний наплічник із логотипом “Umbro”, що там чекав на нього. За ним одразу послідував я. Крутнувся на місці й озирнувся навкруги. Погляд впersя в брата, який

тільки но вийшов із подвір'я роззираючись по сторонах. Перебуваючи на низькому старті, ми вже майже вирушили. Я прудко скинув руку на плече Ігоря, інерція потягнула його донизу, він гепнувся дупою об землю, після одразу кинув на мене обурений проте й трішки переляканий погляд:

— Стій, мій брат. — тихим голосом промовив йому біля вуха.

Ігор сидючи натягував шию наче якийсь гусак, щоб побачити його.

Побачив. Матюкнувся:

— Та бля, — матюк був абсолютно новим для мене.

Малий побачив силуети й голосно крикнув моє ім'я.

— Дімаааа!

— Бля, — повторив я нове слово й сів на дупу біля друга, розуміючи що рип'ях вже пристав до наших штанів.

Місія була близька до провалу, як ніколи... і як завжди все через цього малого.

Розділ 2

“Брат, малина, собака”

Муха надокучливо дзижчала. То сіла на обличчя, то нестерпно вкусила за руку. Така дрібна, а стільки шкоди робить.

Скреготнули двері.

Закутаний в ковдру млинець підняв єдину вільну покусану руку й помацав порожню частину двоспального ліжка. Там було порожньо. Далі кинув погляд на фіранок, яким було закрите вікно. Смикнув за нього, відірвав два зубці кріплення. Краєм ока глипнув у щілину, що утворилася, проте сонячні промені пекучо врізалися в око засліпивши. Видно було тільки якісь плями та тінь, що пливли в очах.

Двері скреготнули вдруге.

Млинець відвів руку від штори, потер очі, почав розплутуватися. Наче метелик із кокону, з'явився хлопчина, який цього року має відвідати вперше школу. Довготелесий, білий, наче гусак. Скуйовдивши руками своє руде волосся, глипнув в дзеркало, яке висіло на старій потрісканій шафі, що дісталася батькам в придане на весілля, як і ті два довгі комоди, які стояли навпроти шафи біля стіни.

Дзеркало демонструвало його маленьке личко, вигорівші на сонці вії та брови, здавалося, що їх в нього немає. В контрасті цьому виділялися великі, сині очі.

— Мам! Тату? — писклявий голосок розвіяв тишу, наче вітер дим. Із невеличкої кімнати вкритої килимами, як на підлозі, так й на стінах, й двома ліжками (на одному спали батьки, на іншому він із братом), звук відбився від стін й безрезультатно зник. Малий глипнув на ковдру, яка вся була в жовтих плямах, як і простирадло.

«Цієї ночі я не обпісявся! Але це ніхто не видів», - подумав про себе.

Прогнавши цю думку, рушив на кухню, яка водночас була ще й гостьовою кімнатою.

Відчинив двері.

В ніс вдарило, кисляком, сироваткою та ганчіркою, якою постійно витирали мокрі поверхні, заодно й зі столу крихти та залишки їжі. Запах цей став для малого домашнім, звичним, навіть, в деякій мірі, улюбленим.

— Дімааа?! — гукнув він, заглядаючи в двері які були справа й вели в коридор. Там було порожньо, тільки одинока газета лежала на підлозі біля порогу.

Малий повернувся до відра із сироваткою. Витягнувши із трусів піструна, спорожнив сечового.

«Корови люблять сечу, бо вона солена», - казав йому старший брат, коли вони разом випасали корів, тож він сприйняв це буквально, як дозвіл дзюрити в сироватку, яку давали корові пити. Доки дзюрівав, звів очі на закриті двері, які вели на під (горище). Колись і він туди залізе, йому старший брат обіцяв:

“Там живуть почвари, тому тобі потрібно трішки підрости, й підкачатися, щоб змогти дати їм відсіч”, - якимось казав Дмитро, підіймаючись туди по драбині.

“Поки що, я міг справитися тільки із півнем, одним гусаком та котом Біликом. Потрібно ще трішки сили, щоб потрапити на горище”.

В слоїку, де настоювалася сметана, в'язнучи в трясовині, тонула невгамовна муха.

Вона копирсалася, панічно перебирала ніжками, але була приречена на смерть...

За час страждань мухи, малеча встигла одягнути темно-сині шорти, що мали на лівій стороні зображення лиса, який посміхався, футболку такого ж кольору із тим самим зображенням, тільки в декілька разів більшим і його улюблена смугаста кепка, яка прим'яла розкуйовджене волосся.

Побіг в коридор, взяв до рук коричневі брудні босоніжки, які після минулого дощу так ніхто й не помив. Став на одне коліно, побачив дірку в шкарпетці, заховав її між пальчиками, як навчив його брат. Криво приліпивши велкро-липучку, кулею вилетів на вулицю. Від того, що припікало сонце, одразу кинуло в піт, а від свіжого потоку повітря трішки запаморочилося в голові. Звів погляд на «рятівне коло» від сонця - рушив до помпи з водою. Рука потягнулася до глека, який висів на дерев'яному плоті, що частоколом відділяє подвір'я від садочка. Зусиллям власної ваги, натиснув на важіль помпи декілька разів, нічого не відбулося. Ще кілька разів. Щось почало стогнати всередині металевої труби. Продовжуючи натискати зі всім завзяттям та силою, яку мав, спітнівши та приділивши чимало часу розкачці, як його вчив батько, із гусака помпи нарешті пішла така бажана крижана вода. Миттю підклав глека та набрав холодної води, зробив три жадібних ковтки, від яких зуби звело болем, а більша частина води вилилася на футболку. Поновивши посудину до повної, закінчив літній ритуал й чимдуж побіг в сторону садочка.

Долаючи стежину в садку, розминувся із гілкою груші та перескочив паростки малини. Полічив кури, але тільки тих, що потрапили йому на очі й вилетів із зеленого тіньку на поле, де йому в ніс одразу вдарив запах сіна й знову про себе нагадало сонце. Перша копиця була прямо перед його очима, така велика, що в ній можна було жити. Власне в одній із них є нірка, де часто бува сидить та грається. Малий побачив батька, підскочив до нього наче заєць.

— О, Петрику, нічо собі.— посмішка батька була такою заспокійливою й приємною. Тіло згоріло під сонцем, а руде волосся здавалося палало під сонячними променями.

Петрик передав воду батьку із щирою посмішкою на всі зуби, що мав. По його сухому, м'язистому тілу побігли малесенькі жилки струмків, які розтікалися через те, що батько спрагло пив.

— Ой, Петрику, — захекавшись від вливання рідини в себе, мовив переривчасто батько, — дякую!

Малеча махнула головою й далі собі давив либу, задоволений, що догодив батьку.

— А принесеш ще води?— він простягнув порожній глек. — Мамі щось сонце шкодить, он де вона сидить в затінку.

Петрик уважно дивився на батькове лице - в нього були великі сині очі, як в нього та мами й гладко вибриті щоки. Потім звів погляд на його палець, який вказував в напрямку матері.

Мати сиділа обіпершись на стовбур яблуньки. Вона така дрібна, порівнюючи зі своїми хлопцями, Петрик майже сягав її зросту. Худа і з короткою зачіскою. «Воно мені заважає, я не люблю довгого волосся», - постійно казала вона батьку, коли той питав про її зачіску. Однак їй личило, вона неймовірної краси жінка. Її всі любили за спокійний характер, за добре серце.

Ми із братом обожнювали, коли вона приносила нам булочки та запашний хліб з пекарні, де працювала вже довгий час. Ну і ми ніколи не були сварені нею та й руки вона не піднімала, а тільки бесідувала. На відміну від батька, який мав запальний характер й бува кричав та бив брата, але ж той заслужив, так завжди казав батько. А мене не чіпав.

Петрик кивнув, розвернувся на місці й побіг повторювати попередні маніпуляції із помпою.

— А де Діма? — батько загібав сіно, доки мати та Петрик сиділи в тіні яблуні та черешні, які сплели свої гілки. Мати зробила ковток води, в глеку вже майже виднілося дно. Малий сперся їй на груди, перешкоджаючи можливості вільно дихати, але він любив так лежати, а мати ніколи не перечила цьому.

— Петрику, питаю, де Діма? -

Малий звів голову на батька й стенив плечима.

— Ти встав, він не був коло тебе? -

Малий замотав головою із сторони в сторону аж надто завзято.

— Знову зі своїм тим Мікі, шпателям дурним. Не би батькам допомогти!

Петрик всміхнувся, батько завжди вигадував всім прізвиська, це смішило його найбільше.

Мати відкрила рота, щоб заперечити, але батько випередив її урвавши ще до того, як слово сформувалося.

— Так Ліля, я Знаю — різко гребнувши граблями по сухій землі, роздратовано мовив далі, — в нього алергія й таке інше. Але он, малий приніс хоча б води! І нічого, що дрібний, думає за тих, хто паще, як віл. За батьків думає.

Мати мовчала.

— Ану Петрику, побіжи знайди того неробу. Кажи, хай піде мені дзигари купить, бо курити вже нема шо. «Дойну» хай візьме та ракету пива, він знає. Марічка нехай на список мене запише, в кінці тижня буде зарплата, віддам.

Малий підвівся, приклав долоню до голови, віддаючи честь й пискнув:

— Добре тату, біжу.

Батько посміхнувся, мати теж.

— Тільки миттю, бо курити хочу ледь не до смерті, — після цих слів батько теж приклав руку до голови.

Петрик засміявся й прудко рвонув через садок.

Йому в спину пролунав гучний, але такий рівний голос батька:

— На дорозі роби, як я тебе вчив!

— Добреееее!

Садок був вже позаду, далі подвір'я, вистелена плиткою доріжка. Дорога, погляд вправо, вліво, а далі подивися на неї - велетенську черешню, на яку йому заборонили вилазити до чотирнадцяти років, як було його брату.

Малий побачив, як братова чуприна видніється із високого бур'яну.

— Дімаааа!

Переїшов дорогу до великого рову й гукнув голосніше.

— Діімаааааа. Татооо сказав, щоб ти пішов купити дзигаааари, — кричав та тягнув слова малий Петрик.

— Всьо, він нас бачив, — сказавши це Ігорю, я відштовхнувся рукою від землі, вколошись рукою об бур'ян, зціпив зуби від болю й підвівся.

Малий репетував, як недорізана свиня. Таке відчуття, що він отримує задоволення від цього!

— Та чую я, чого ричиш! — крикнув йому у відповідь.

Ігор теж підвівся, на його обличчі виднілася тінь незадоволення. Мене кинуло в піт від цього. Він повернув голову до мого правого плеча й мовив впівголоса на вухо.

— Це всьо, ти маєш йти, так?

— Виходить що так... — я відповів тихо та невпевнено, опутивши погляд в землю. Вуха палали вогнем, мені було соромно, що через мого брата зірвалася наша місія.

Ігор й так пробачає мої провтики... А тут така підстава.

Почавши шукати варіанти, поміркувавши про себе, з'явилася ідея, яку я миттю видав:

— Слухай, Петро. А ти не хочеш піти із нами?

В малого загорілося полум'я в очах. Ніколи брат не пропонував йому такого, а тут, раптом, можливо саме зараз той час, коли він визнає його рівним, сильним та сміливим. Можливо, після цього візьме із собою на горище. Вони будуть разом бороти почвар й ділитимуть скарби.

— Та, та, та, так, — голос малого вібурав захватом, його аж трусило від почутого, — дуже хочу! А що? А куди?..

Я потер долоні.

Невдоволений та спантеличений погляд Ігоря свердлив мене так сильно, що мені прийшлося одразу пояснити мій свіжовигаданий план.

— Беремо його з собою, — почав розповідати, нахилившись до його вуха, — Петро йде в магазин, бере сигарети. Тим часом малинка в рюкзачок - «ОП!» й місія виконана.

На обличчі мого друга розтягнулася посмішка. Схожа була в койота із «Веселих Мелодій», який постійно намагався піймати дорожнього бігуна, який чомусь був синій.

— Помічник сонця, — аж надто впевнено вигукнув кличку брата, — біжи до «старого»...

Петро швидко перервав мене, тупнувши ногою по землі, стиснув кулаки й гарикнув.

— Не називай мене так! І тато не старий!

— Добре, не варнякай. Біжи, бери гроші, кажи, що ми підемо разом.

Малий похитав головою із сторони в сторону й склав руки на грудях.

— Я піду, ви мене тут залиште, як було того разу!

— Слухай... — почав було говорити, але брат знову перебив мене.

— Тато сказав взяти на список, гроші будуть в кінці тижня, після получки віддасть!

Я глянув на Ігоря, намагався йому кліпнути, але не вийшло, тому, що знову закрив обидва ока. Він розсміявся. На radoщах, що вирулив ситуацію та друг задоволений, відчув тепло на душі.

Перескочивши через рів до малого, стукнув його по плечу.

— Ну що, вітаю в банді!

Його очі горіли й посмішка була від вуха до вуха.

Здолавши стрибком рів, Ігор вже був поряд, ляснув Петра долонею по спині й додав:

— Не підведи нас!

Вітер штовхав гілки, гойдаючи тіні, що танцювали на вологому носі собаки. Бакс, така була його кличка, яка випадково пристала до нього. Причиною став долар, який він, будучи ще цуценям, вихопив з рук господаря й з'їв. Племінник, що приїхав із міста на вихідні, розсміявся після того, як купюра відригнулася зі слиною й вигукнув на все подвір'я: «Так це ж Бакс!».

Господар спочатку багрянів від люті, а потім теж посміхнувшись, сказав: «Еге ж, цілий Бакс!».

Собака склав свої білосніжні, велетенські передні лапи, наче подушку, на яку власне й влігся. Він сопів собі, перебуваючи в напівдрімоті.

«Чомусь господар сьогодні не взяв мене із собою... Можливо тому, що вдома нікого немає. Не чутно жодного знайомого запаху та звуку».

Звівши вгору одне вухо, наче локатором просканував звуки, які чулися навколо. Окрім вітру не було нічого. Опустив «локатор» й далі медитативно лежав із заплющеними очима.

Бакс мав дивовижну породу, яку в селі всі називали ретривером, деякі «знавці» казали що це лабрадор альбінос, а насправді він був Кувасом. Великим, білосніжний, добрий, відданий - Кувас.

«Цей ланцюг, цей ошийник, нащо було приковувати до стовпа? А якщо хтось прийде? Доволі часто хтось приходив, особливо в садок... Їхній запах... За садком потрібно пильнувати! Я прикутий, окрім як гавкати не можу нічого...»

Порив вітру штовхнув запах хризантеми, полоскотавши йому носа.

Прилетіла бджола, яка несла пилок на пасіку, що знаходилася за будинком. Вона сіла на квітку, ще трішки набрала на себе пилку й полетіла в сторону, де стояла зелена із чорним дахом собача будка. Сівши на розпечений від спеки дах, який мав смоляний прошарк, заходила лазити по ньому. Одне із крилець бджоли та лапки прилипили, вона махнула різко другим крильцем так сильно, що надірвала те прилипле. Хотіла полетіти, але політ був неможливий, тільки падіння... Собака повів вухом на дзижчання, що лунало зверху, підвів погляд вгору й тільки легко гавкнув, так, що ледь повітря вийшло із нього, як бджола вже приземлилася йому на носа.

Звіряче гарчання, гавкіт та скавчання:

«Ааааагггrrrrrrr, боляче, як болить! Арггггггггггг!»

Aaaaaaaaaaaaaaaazzzzzzzzр!».

Лапами конвульсивно намагався загасити ту пожежу, яка палає в його носі.

Наче дикий вепр, мордою зарився в землю. Пилюка, слина та кров змішалися в єдину суміш, якою він зараз обмашував будку в надії, що вдасться позбутися того нестерпного болю, проте всі зусилля були марними. Морда собаки набувала нових нерідних опуклостей, щосекунди збільшуючись в об'ємі.

Краплі суміші скрапували на землю. Піна, сльози, скавчання...

Він не припиняв спроби, продовжуючи боротися із болем, проте біль був непереможним. Гарчання, скавчання та гавкіт перетворилися в пісню яка різала вуха. Ще й ще, й ще. Знову й знову, й знову...

Роками вивіска «Магазин» зазнавала руйнації під впливом сонячних променів, вітрів та дощів. Проте цей заклад завдавав куди більшої руйнації місцевим жителям, які залюбки пропивали тут власні кошти.

Марічка, місцева продавчиня та за сумісництвом ще й його господарка, чудово знала, що цей генделік єдиний на найближчі чотири кілометри й через це ціни були набагато вищі, ніж у решти.

Ззовні магазин мав вигляд який давав зрозуміти - бізнес процвітає.

Рівненькі перетягнуті сірі стіни, вікна із ґратами, столики були із червоного пластику прикрасою якому, був тільки старий вицвівший принт промо «Чернігівського». Як на таку скупу квадратуру, їх було чимало.

Стільці являлися чудовою парою цим столам, так само як і їхні постійні клієнти, тут все пасувало один одному.

Троє чоловіків, які сиділи під парасолькою, ховалися від сонця. На столі стояла затерта до дірок колода карт та два порожні й один напів повний пивний бокал. «Блатне» місце, так воно називалося, адже тільки “особливі” люди могли сидіти тут, не дивно, що на тих місцях сидів син, батько якого тримає цей магазин та, власне, навпроти нього сам батько.

— На, бля, шісточку на погони, абис мау! — вимовив кремезний чолов'яга в мокрій від поту майці. — Ну шо, кумасю, неси пива того доброго. А малому квасу.

— Та йоб його мать, Міша, я вже на той список набрав...

— Нічо не знаю, — розвів руками Михайло.

Кум неохоче підвівся й пішов всередину.

Навпроти «блатного» місця сиділо ще двоє відвідувачів. Сиділо це гучно сказано, адже один сформував скульптуру, яка демонструвала чи то напівлежачого, чи більше напіввисячого тіла на кріслі, яке ледь тримало на собі цю хитку композицію. Інший просто сперся на стіл й спав згорнувши руки.

Порожня пляшка й два пластикові стаканчики вже лежали на землі разом із насінням та собакою, який доїдав залишки риби, облизався й продовжив чатувати господаря лежачи біля його ноги.

— Оу, Котяра мля! — крикнув Михайло, — йди вже додому й кента заberi, бо зара ще всциться мені тут!

Тиша.

— Чуєш, йоб твою, чи не мля?! — голос пролунав ще гучніше. Михайло підвівся.

Відповіді не було.

Поруч із магазином йшла дорога. Одразу за ним роздоріжжя, яке тікало в різні сторони: праворуч на міст через річку, ліворуч на пагорби. Із магазину виднівся будинок, перед яким була пасіка. Пролунало скавчання, гавкіт, який поки ніхто не чув.

Троє хлопчаків зупинившись на мить біля відчиненої хвіртки, стали в коло й перешіптувалися.

— Добрий день, хлопаки! Що ви не здоровкаєтеся? — Михайло відірвався від кпинів які кидав в сторону того кого обізвав котом.

Я глянув на Михайла, сплив спогад, як він одного разу матюкав мене, кажучи, що я «яйце зозулі»... Не розумію, чому так, але образився на нього й більше не говорив!

— Добрий день, дядю Міша, — відповів Ігор й опустив голову до нас.

— Слухай, помічник сонця...

Петро нахмурих брови, відкрив рота, проте моя рука прикрила його вуста, щоб той не перебивав.

— ... Бери дзигари, ми біжимо в розвідку. Зустрічаємося біля каплички через п'ятнадцять хвилин... — Ігор мав на увазі капличку яка стояла на роздоріжжі.

— Аллеє... — малий вкусив мене, щоб звільнити рота. Я різко відсмикнув руку й дав йому підзатильника.

— Ауччч... — протягнув Петрик й потер місце удару.

— Ніколи не перебивай старших, забув, що тато вчив?! — я глипнув на нього зверху до низу. Зринуло бажання вдарити ще раз, але варто стримати себе, на його плечах зараз дуже важлива місія.

— Біжиш, — почав я, підштовхуючи його рукою, — купуєш й зустрічаємося на місці де сказав Мікеланджело.

— Я не... не... не будуу, — його очі стали вологими.

Схоже я перебільшив.

Ігор глянув на мене поглядом по типу: «Давай, розрулуй. Це ти його взяв сюди».

Ідея прилетіла, наче камінь в шибку - швидко й не хочачи.

— Слухай, малий, біжи купи сигарети, ми тебе тут почекаємо.

Він нахмурих брови.

— А як купиш, — підхопив Ігор, — ми обговоримо твій вступ в банду й дамо тобі кличку черепашки.

Сльози, наче протяг висувив. В очах знову засяяв той блиск повен захоплення й очікування. Він вихопився із наших обіймів й вигукнув, коли вже був в дверях магазину.

— Чекайте, я бігом.

Ми переглянулися. Нам цього було досить. Наче два атлети, що почули постріл «на старт» рвонули так прудко, скільки вистачило сили.

За спиною чулися матюки, крики й гавкіт собаки, але нам вже було всерівно, вітер куйовдив волосся, здавалося, що швидкість бігу сягала швидкості руху автівки. Поспішали так не дарма, брат затримав нас, скоро черга повертатиметься із пасовища й Гріша Грушка повернеться із своїм «Білим чортом», який був постійною проблемою!

Троє хлопчаків зупинившись на мить біля відчиненої хвіртки, стали в коло й перешіптувалися.

— Добрий день, хлопаки! Що ви не здоровкаєтеся? — Михайло відірвався від кпинів які кидав в сторону того кого обізвав котом.

Я глянув на Михайла, сплив спогад, як він одного разу матюкав мене, кажучи, що я «яйце зозулі»... Не розумію, чому так, але образився на нього й більше не говорив!

— Добрий день, дядю Міша, — відповів Ігор й опустив голову до нас.

— Слухай, помічник сонця...

Петро нахмурих брови, відкрив рота, проте моя рука прикрила його вуста, щоб той не перебивав.

— ... Бери дзигари, ми біжимо в розвідку. Зустрічаємося біля каплички через п'ятнадцять хвилин... — Ігор мав на увазі капличку яка стояла на роздоріжжі.

— Алеее... — малий вкусив мене, щоб звільнити рота. Я різко відсмикнув руку й дав йому підзатильника.

— Ауччч... — протягнув Петрик й потер місце удару.

— Ніколи не перебивай старших, забув, що тато вчив?! — я глипнув на нього зверху до низу. Зринуло бажання вдарити ще раз, але варто стримати себе, на його плечах зараз дуже важлива місія.

— Біжиш, — почав я, підштовхуючи його рукою, — купуєш й зустрічаємося на місці де сказав Мікеланджело.

— Я не... не... не будуу, — його очі стали вологими.

Схоже я перебільшив.

Ігор глянув на мене поглядом по типу: «Давай, розрулуй. Це ти його взяв сюди».

Ідея прилетіла, наче камінь в шибку - швидко й не хочачи.

— Слухай, малий, біжи купи сигарети, ми тебе тут почекаємо.

Він нахмурих брови.

— А як купиш, — підхопив Ігор, — ми обговоримо твій вступ в банду й дамо тобі кличку черепашки.

Сльози, наче протяг висушив. В очах знову засяяв той блиск повен захоплення й очікування. Він вихопився із наших обіймів й вигукнув, коли вже був в дверях магазину.

— Чекайте, я бігом.

Ми переглянулися. Нам цього було досить. Наче два атлети, що почули постріл «на старт» рвонули так прудко, скільки вистачило сили.

За спиною чулися матюки, крики й гавкіт собаки, але нам вже було всерівно, вітер куйовдив волосся, здавалося, що швидкість бігу сягала

швидкості руху автівки. Поспішали так не дарма, брат затримав нас, скоро черга повертатиметься із пасовища й Гріша повернеться із своїм «Білим чортом», який був постійною проблемою!

Затерта біла кепка із червоним логотипом «Nike» впала додолу.

Розплющилися мутні, без ознак свідомості, очі. Михайло тримав його за комір, але не високо, адже той, що був названий котом, був більше двох метрів зростом й точно важив більше ста кілограм. Кругле обличчя Михайла набуло багряного відтінку, який вкривало ще більше крапель рясного поту. В руках затріщала синя футболка.

— Йди мой нах... — виплюнув Кіт, бризкаючи слиною, яка скрапнула на його собаку. Хотів штовхнути рукою, але промазав..

— Віталіку, йди додому! — Михайло зрозумів, що не варто провокувати його називаючи Котом, й відпустив футболку.

Віталій, наче гусак, якому перебили в'язи, махнув головою й сфокусував погляд на супротивнику. Його брови збіглися до купи й крізь каламут в погляді з'явилося полум'я.

Він підірвався на рівні ноги, впав.

Михайло зробив крок назад.

Позаду лежачого Віталія вже стояв собака із вишкіреними зубами.

— Шооо ти дрищ лізеш?! — хоча слова лунали не надто чітко, були повні агресивних нот, — Шоооо!

— Віталій, йди додому, й Міся забирай із собою. — Михайло зробив ще крок назад.

— Шооооо питаюююю! Курва твоя мати!

Із зусиллям він знову звівся на ноги й зробив важкий крок вперед. Під ним, демонстративно важко, закрипіла підлога. Шерсть собаки стала дибки, він стояв позаду й продовжував гарчати. Крик його господаря запалював в ньому агресію, але найбільше за все він чекав команди.

Михайло - ще один крок назад.

Віталій - крок вперед.

— Куд а йдеш, стояаяаяти!

— Віталю, без кіпішу давай, йди додому.

Малий Михайла, що сидів позаду, втиснувся в крісло.

Кум вийшов в коридор магазину, почув гучну перепалку, вилетів на вулицю. Побачив картину, оцінив ситуацію й кинувся до Віталія. Той

махнув долонею, наче відганяв муху. Удар вийшов дуже ефектним, пряме попадання в щелепу завалило кума під стіл до Міся, який там лежав від початку сутички.

— Я, блять, питаюююю, шо такеее! — рик був гучним, наче в оленя на риковиську. Він стояв на ногах непевно, але мав вигляд скелі.

Короткострижене волосся вигоріло й добре виднівся засмаглий череп, місцями лущилася шкіра. На широкому обличчі палала злість, скули ходили, наче він жує жуйку із закритим ротом. Руки, зжаті в кулаки, були мов дві колоди. Віталій важко сопів, крихтів й із під поораного зморшками лоба споглядав на жертву.

Дріб'язок задзвенів в долоньці Петрика. Він розвернувся й глянувши у вікно, побачив, що хлопців немає. Хотів швидко вигулькнути на вулицю й наздогнати їх, проте тільки показав носа в дверях, побачив бійку. Бійок він боявся понад усе... Тато, бува, бився із мамою, виправдовуючи це тим, що це їхні дорослі справи, але брат якось сказав, що батько й його також б'є, й досить часто. Одного разу злий брат, зі слізьми в очах, дав мені ляпаса по шиї й це було неймовірно боляче, а що вже казати, коли тобі вмажуть кулаком, тим паче такі велетні. Зробивши два кроки назад в глибину коридору, притис пакет, в якому були сигарети та «ракета» пива, згадав слова брата та його друга:

«Ми тебе тут чекаємо...»

— Кинули мене, ЗНОВ! — тихо промовив собі під ніс.

Брехун!

Брехуни!!!

Тепер та волога в очах наповнилася злістю, саме вона дала йому впевненості в собі. Рвучко зірвавшись із місця, пробіг між двома суперниками й опинився на дорозі.

Собака загарчав, клацнув зубами, йому не сподобався рух, але він ні на крок не зрушив з місця. Все ще чекав команди. Глянув на господаря, той здійснив крок в сторону Михайла й при цьому гукнув команду:

— Куц! — так звали собаку, — Пуц!!!

Куц побіг в атаку, але побіг на дорогу, в слід за малим.

Віталій наніс важкий удар, тіло Михайла склало всі столи своєю масою.

Пролунав істеричний крик жінки. Бій закінчився миттєво.

Петрик мчав скільки в нього вистачало сили та духу. Так швидко він рухався завдяки страху й злості. Коли раптом, за спиною почулося дихання звіра, його тіло та голова за будь яку ціну не хотіли повертатися й дізнатися, що там. Додавши із внутрішнього джерела ще більше сили, побіг швидше, ніж до цього, проте у всього є ціна й дихання збивалося, ноги почали робитися ватними й зраджувати...

«Ненавиджу!»

Собака був близько. Капличка, біля якої мала відбутися зустріч, була позаду. Куц буквально клацав зубами біля ноги, намагаючись спіймати жертву на ходу. Грунтова дорога минулася миттю: високі тополі, верби біля озера, хата. Хата Гріші Пукбиса. Тато казав, що він Пукбис...

Попереду звивистою стежиною тягнувся підйом до зелених купу разів перефарбованих кованих воріт.

Петрик здолав стежину, він дихав надто важко, із горлянки виривалося не дихання, а стогін в перемішку із гортанним видихом.

В голові паморочилося, піт роз'їдав очі, але ні на секунду не зупиняючись продовжував рух, адже те, що бігло позаду, також не зупинилося!

Ворота!

Стрибок!

Рух вийшов сильнішим, ніж Петрик міг коли-небудь зробити його за життя...

Ледь не повністю вдалося перестрибнути огорожу й потрапити на безпечне подвір'я... Проте це жаске «ледь»...

Вранішній нерівно застібнутий ремінець на босоніжках під час бігу розчепився, утворивши кільце, на воротах було декілька гострих наверхень із прутів, які нагадували наконечник стріли. Нога зрадницьки зачепилася за один із них ремінцем, малий силою інерції вдарився всім тілом об ворота із сторони подвір'я й повис. Голова отримала найсильніший удар й розсіклася в районі скроні.

На подовгуватому подвір'ї крихтів прив'язаний собака. Діставшись воріт, скалячи зуби, гарчав Куц. Десь біля каплички, спотикаючись й падаючи, тягнувся його господар.

Він кликав пса:

— Куц. Де ти, Куц, їбут твоєюю... — крикнув, впав, підвівся, — ...баний пес!

Очі Куца бачили, як висить непритомна ціль, яка не рухалася. Із неї скрапувала кров, яка пахла не так, як він звук, не як в курчати чи свині, гуски чи навіть кота - ця була інша.

Шпарини у воротах не давали змогу дістатися до цілі. Лише маленька частинка плоті проглядалася... Малий ворухнувся, захлипав, собака засунув морду в шпарину й стиснув щелепу на тій частині тіла, яку міг дістати - це було горло... Він смикнув, як завжди робив зі штанами, за які ловив... Вийшло глибоко, маленька шийка вкрилася глибокими заглибинами, які неймовірно швидко наповнилися кров'ю.

— Тихо, — виставивши переді мною руку, Ігор зупинив рух вперед, — чуєш?

Розвернувши голову, я нашорошив вуха в сторону звуку.

Хрипке дихання, пронизливе хрипіння, яке постійно переривалося. Стоячи в неглибокій канаві перед живоплотом із грабу, що густо поріс утворивши неприступний зелений мур, ми прислухалися. Вітер своїми поривами шарудів листям грабу й давав голос іншим деревам, приглушуючи собою ті звуки.

— Що то може бути? — спитав я.

— Не знаю, може свиня, може ще щось, не знаю!

— То як, Ігоре, ми йдемо? — я подивився на нього, — бо нам нема коли зволікати, Гріша скоро з'явиться й ще малий. Він й так мене здасть предкам.

— Ну чекай, — стеновав плечима Ігор, — ти сам його взяв з собою.

Я промовчав. Хоча цей докір зачепив мене.

— Окей, не обіжайся, Дім, вже рушаємо, хоч мені цей звук й не подобається.

— Давай просто скраю зберемо й все.

— Та скраю ніц нема. Треба, як мінімум, до буди йти, так шо рушаймо.

По цих словах, Ігор махнув рукою і його силует зник в масі живоплоту. На шляху він зачепився спиною, отримавши нові подряпини, одна із гілок так глибоко вп'ялася в шкіру, що він вигнув від болю хребта, але при цьому не видав ні звуку. Скривившись від побаченого, я рушив за ним, обачно оминувши всі перешкоди, наздогнав його вже посеред малини, де навколо нас був газдівський доглянутий садок. Малина, яблуні, груші й вишні. Літало чимало бджіл, які були додатковою небезпекою. Минулого разу

мене вкусила одна із них, хоча це не та, тому що вона померла. Так от, ми мусили згорнути нашу вилазку й знову все зіпсувалося через мене.

Ті самі звуки знову долинули до нас, тепер чіткіші й виразніші, проте змінився ритм їх звучання.

Хрип. Стогін... Скавчання... Та наче хтось пускав через трубочку бульбашки в чашці із какао.

Ігор навпочіпки дістався куців із малиною, які знаходилися біля задньої частини собачої будки, яка була вмонтована в пліт. Сюди собака міг дістатися тільки за умови, якщо відчинена хвіртка. Він вийняв пакетика із рюкзака й почав зривати наш скарб. Мене поїдала цікавість та страх, тому я, наче качка, поліз до відчиненої хвіртки й висунувся із-за кута, оглянувши місце звідки лунав звук.

Побачив його! Пса!

Дихання перехопило, затремтіли руки, холодний піт вкрив спину та руки. Різко розвернув голову, глянув таким поглядом на Ігоря, що той отримав ту саму порцію страху, що й я.

Він кивнув мені головою із запитання «що там?». Я повільно, без жодного звуку, дістався до нього й пошепки сказав, що бачив «Білого Дідька».

Далі все відбувалося дуже швидко. Ми здолали шлях назад й опинилися на дорозі. Я заклав фанерою дірку, щоб убезпечити відхід. Як би там не було, місія була виконана. Хоч і переляку було повні труси.

Ігор посміхнувся мені, я йому й, закинувши руку один одному на плечі, ми тішучися рушили до каплички.

Краєм ока помітив силует собаки, який так прудко біг, що за ним стояла курява. Він зник за живоплотом, я відвів погляд не надавши цьому жодної уваги, а дарма... ми собі йшли далі.

Навкарачки, виповзаючи з досить глибокої канави, Віталій лаяв цей світ на чому б він там не стояв. Затуманені алкоголем мізки шукали скляними очима, за що можна зачепитися, щоб вибратися з місця, куди були врізані дві каналізаційні труби.

«Пес! Я його вб'ю!» — перша чітка думка промайнула в його голові. Але вмить випарувалася під пекучим сонцем.

Сили покидали міцне тіло. Він доповз до лавки біля каплички, виліз на неї й вмовстився лежачи. Мить — і груди вже високо здіймалися, а покритий брудом ніс глибоко сопів.

Куцових лап торкнулася густа рідина. Він кілька разів лизнув її, покрутився навколо брами, двічі гавкнув і побіг назад до господаря. Перебираючи поволі лапами, на яких пилюка та кров перетворилися на бруд, він підтюпцем рухався стежиною до центральної дороги, мітив територію, задоволено вимахував хвостом.

Минувши двох хлопчаків, що йшли дорогою, помітив господаря, який лежав на лавці. Миттю рвонув до нього, обнюхав — запах бив по носі, але це була його найкраща людина.

Облизавши йому носа, лоба й частково щоки, намагався привести цими звичними маніпуляціями до тями.

— Мгк, йди... — велика рука махнула на собаку. Той ухилився, але повернувся й повторив процедуру. Обличчя стало виглядати краще — чистіше, впізнаваніше.

Господар знову сопів, тільки змінив позу, яка руйнувала закони фізики, адже частина тіла перебувала в повітрі не маючи на меті падати. Пес крутанувся на місці й ліг під лавку біля своєї людини.

Два хлопчаки зупинилися навпроти них. Куц відчув небезпеку, підвів голову й продемонстрував криваво-білі зуби, що перемішалися зі слиною. Видав рокітливий звук, який миттєво прогнав дітей. Потім опустил морду на лапи, на яких засох бруд змішаний із кров'ю Петра.

— Фу! Як же тут смердит! — Ігор прикрив носа, помахавши зі сторони в сторону рукою, наче це мало допомогти смороду розвіятися.

Я не прикривався, тільки наморщив носа, для мене запахи були звичними, по сусідстві є свинарник, із якого тхне в рази гірше.

— Почекай,— пальцем Ігор ткнув в сторону лавки, де лежало тіло.

— Це Віталік, — тихо мовив я, глянув на пса, який перед цим обігнав нас по дорозі. Він звів на нас погляд. В цьому погляді була ненависть, морда зморщилася й показалися червоні ясна.

— Валимо звідси... — врівголоса мовив Ігор й ми крок за кроком, щоб не провокувати, рушили не спускаючи з нього погляду. Він теж дивися на нас, а потім відвів погляд, опустивши морду.

Як тільки опинилися за поворотом, побігли.

— Так, а де малий? — запитує мене Ігор, озираючись через плече.

— Я не знаю, — паніка лоскотала мене із середини, — аби не пішов додому.

Нам назустріч рухалися корови різних кольорів та розмірів. Черга вже йде додому.

Ми підбігли один до одного, ляснули долонями на знак переможного виконання місії, де все склалося згідно плану, майже...

— А Ви не виділи Петю? — запитав я в продавчині, яка вже зачинила двері. На дверях кнопкою була прибита записка, на якій коротке речення - «повернуся за 15 хв», ніколи її обід не тривав п'ятнадцять хвилин, мінімум годину. Вітер розбурхав кучеряве волосся та погнав дим сигарети. Марічка примружила занадто яскраво підведені очі, в які потрапила хмаринка їдкового диму, вона забрала сигарету із рота й мовила:

— Та в сторону каплички побіг твій братик, ще й пес чкурнув за ним, хоч би не покусав малого.

Ми переглянулися. Пес той дурний, як і його господар, то всі знають. Зараз приїде участковий, хай розбирається з ним!

Ігор стояв біля червоної кепки із логотипом «Nike», я став біля нього, продавчиня пішла. Він глянув на мене розуміючи ситуацію.

Я почав:

— Треба йти шукати його, якщо батько дізнається, якщо його пес покусав, він мене вб'є.

— Не вб'є, — різко підхопив Ігор, — ми зараз його найдемо, тіко якщо він не біля каплички, то де?

Спогад постукався до мене десь із глибини.

— Я бачив, як той пес біг від Гріші Грушки, бачив його силует, як він...

Може малий десь там? Лиш би він... Треба йти, Ігоре!

Ми побігли. Чимдуж побігли. Обігнали корови. Гріша щось крикнув нам в слід. Але ні я, ні Ігор не почули цього.

Страх, він впливає на кожного по різному. Хтось кам'яніє від страху, а хтось починає втікати. Буває, що ще й непритомніють, буває... Всяке буває, але саме зараз я завмер. Ловив деталі — дві бджоли літали над тілом собаки, на годиннику була 14:17. Мій єдиний вірний друг тікав, залишивши мене наодинці з відзеркаленням страху. Він плакав, кричав й тікав. Він щось кричав, проте я не чув слів.

Переді мною навстіж відчинені ворота, це ми їх відчинили, коли побачили калюжу, яка заповнила западину під ворітьми. Собака лежить бездиханно й ще щось, на що я не можу дивитися. Я дивлюся на силует, вловлюю картинку, але не бачу те, що висить на воротах.

Страх так скував, що до тьми в цей світ мене привів Гріша Грушка, який ще нічого не бачив. Але ось він підіймає голову від мого плеча, щось говорить й вмиє замовкає. На воротах підвішений за одну ногу висить, мов вулик, вулик страху, мій брат. Я бачу, нарешті бачу брата, голова якого багряна від меду, який наповнює нас всіх, але його витік через шию. Рани не видно. Калюжа біля нього... Господи, невже в дитині може бути стільки меду? Чому? Як?!

— Д-д-д-діма, — голос лунав ледь чутно.

Я прикував погляд туди, куди не міг дивитися мить назад!

Гріша кричав.

Сусіди почули.

Хтось викликав міліцію.

Далі їх більшало, я не міг рухатися. Мене маніпулятивно посадили на лавку.

Сумбур.

Плач.

Ці погляди й гримаси — стурбованість чи удавана стурбованість. Я почув слова:

— Діма, біжи додому! Скажи батькам! Дііііма! — трусили за плече, кричали... Нащо кричати на мене?

Ноги піднесли тіло від лавки. Я побіг. Як я біг! Швидше вітру. Швидше польоту птаха! Швидше всіх!

Забіг на подвір'я.

Знову — деталі.

Батько не покосив траву — жовті кульбаби.

Схопився за дверну ручку — який яскравий колір, золотий. Газета лежала там, де й була зранку. Я зрозумів, що батьки ще на городі. Розвернувся, щоб побігти туди, але ноги не змогли. Я не міг цього зробити...

«Пустити мене! Я його вб'ю!»

Спробував знову зробити крок...

«Сволоч!»

Руки тремтіли...

«Що ти зробив?!»

Ще одне зусилля...

«Ще хоч раз!!!»

Я не можу рухатися...

«Я сказав — раз, сука!»

Рух. Вдалося. Але імпульс страху й адреналіну повів мене іншим шляхом: двері, кухня, драбина, горище. Те саме горище, куди так хотів потрапити він...

Засув з цього боку.

Клац.

Засув із іншого — тиша. Невблаганна тиша, яка стиснула горло, оповила мене, втопила в собі. Я, разом із нею, обійняв себе руками й згорнувся клубком.

Тишу розвіяв скрегітливий звук дверей. Він повернув відчуття панічного страху й внутрішнього тремтіння.

Батьки зайшли до хати.

Батько пригубив слоїк молока, вилаявся, виплюнув муху, що потонула в ньому. Мати вмила руки. Стук у двері.

Голос Гріші та ще когось із ним...

Крик матері...

Крик батька на матір...

Плач...

Плач, який розбивав мене на друзки. І тоді в мене потекли сльози. Я схлипнув, вдихнув повітря, прикрив рот рукою, щоб не видати звук.

- ...Я казав Дімі, щоб він сказав вам!
- ДЕ ВІН?! — не крик, а рик батька.
- Я не знаю... — виправдовувався Гріша.
- Заспокойтеся, — сказав ще хтось. Ой, дарма...
- Ти мені будеш це казати, мент йобаний?! Ти мені?!
- Я розумію, але заспокойтеся!
- Я його вб'ю, блять! Вб'ю!

Гримнули двері. Тиша.

Я розревівся. Голосно. Кричав слізьми.

Цього не могли не почути... але не почули. Бо побігли до брата.

Брата, який... помер.

Розділ 3

«Похорон, мотузка, собака»

Це літо було найспекотнішим на моїй пам'яті. Вода в річці була тепла, наче парне молоко.

Це літо було особливим. Наші фантазії розмальовували дні яскравими кольорами.

Це літо було найкращим... До цього дня... Дня, коли я сиджу перед тілом, яке колись бігало за мною й прохало навчити, розказати й взяти із собою.

Дощ гунав об вікно, вибиваючи нерівномірний такт. Чоловіки, що вийшли на перекур, перекрикувалися, щоб почути один одного. Біля них в кут забився змоклий сірий сусідський кіт.

Небо розрізав яскравий спалах блискавки.

Один з чоловіків почав лічити, пройшло три секунди й пролунав звук грому.

- Близько, — сказав чоловік в капелюсі.
- Шо? — крикнув той, що був по праву руку від нього.
- Кажу блиснуло близько.

— Буде тих дзигарів, йдемо до хати, бо я вже задзеб, — мовив той, що давно докурив, бо пахтить він із тридцяти семирічним стажем й ковтає ті сигарети, наче вареники.

— Та йдемо, — зняв чоловік капелюха, поправив кучеряву чуприну й видихнувши глянув у вікно, через яке чітко, наче через скло акваріума, було видно воскове тіло дитини в мереживі й з монетами на очах, — але там в середині дуже кєжко мені, такий малий... Я не годен довго дивитися на це...

Два інших мовчки закивали, відчинили двері й зайшли до будинку, де панувала мертва тиша, запах свічок й це все вкрито покривалом смутку.

Блиснуло. За мить гримнуло. Я зіщулився. Досі боюся грози. Колись бабуся розповідала, що це Бог везе в тачці калачі по хмарах, так як вони не рівні, то й гримить та кидає іскрами. Знаючи, як скрипить наша тачка, то це було чистою правдою, для мене так точно. Цей образ витав в моїй голові. Я його чітко уявляю, тут й зараз, на похороні рідного брата...

Дивлюся на тіло, а бачу сивобородого, сяючого чоловіка в білій накидці, він пульсує теплом, а його руки довгі та сильні, якими він штовхає тачку. Тим не менш, я зіщулювався після кожної канонади грому, завжди.

Хтось схлипнув, хтось кашлянув, тишу рвали дуже маленькими ривками, але переважно ніхто нічого не говорив. Мара зникла із моєї уяви, мій погляд втупився у брата. Хоч я й не міг відвести погляду від нього, насправді досі відмовлявся поглянути насправді й усвідомити, що його вбито, його вже немає. Якби усвідомив, якби дійсно побачив, то мене настигла б смерть та, яка настигла маму та, що всередині душі.

Я його не любив, я завжди так думав, а зараз відчуваю важку, наче скеля, тугу.

Мати оніміла.

Переважно спала, а в перерві між сном готувала щось їсти й знову йшла спати, до цього дня, дня коли нашу хату наповнили люди, яких тут зачинила разом із нашою бідою гроза. Ніхто не міг вийти й піти додому. Стіна дощу була така, що на витягнуту руку не можна було розгледіти анічогісінько.

Я глянув на батька.

Він дивився в нікуди. Завжди гладко вибритий, підстрижений, а зараз, запустив себе й найгірше це те, що вперше за довгий час він не бив мене, а просто напивався й відключався на одинці у своїй майстерні.

Та сьогодні він не пив.

Його руки тремтіли, а нога підстрибувала, наче він грав на барабані натискаючи на педалі. Зазвичай таке тремтіння ногою означає, що він нервово очікує. А очікував він, коли всі полишать його дім, для того, щоб наповнити своє тіло горілкою, яка лікує його душевну рану.

Погляд батька, погляд матері були порожні. Мій, напевне, теж, проте через загорнуті дзеркала, мені важко було сказати напевно, тому що я себе вже другий день не бачив. А якби дзеркало й було, я б не міг глянути на себе, тому що вина за смерть брата на мені, мені лячно дивитися в обличчя винуватого. Батько звів очі на мене, наші погляди зустрілися на мить і його погляд кричав про мою вину. Тіло пробило струмом, виступив холодний піт на лобі та одна крапля збігла спиною. Я боявся моменту, коли ми залишимося на одинці, тому що це буде вперше, адже весь цей час біля нас були чужі люди, а цю ніч ми маємо сидіти біля тіла — тато, мама, я, брат та вина...

Дощ барабанив, до нього додався град розміром з яблукові зернятка. Вода наповнювала рови, ями й на подвір'ї з'явилася чимала калюжа, яка більшала, більшала, більшала. Небо плакало за невинною душею.

Сонце пробилося крізь насуплені хмари й завітало у кімнату розганяючи морок, який панував в нашому будинку. Світло прогнало пільму й осяяло теплом цю місцину та рухалось далі, але оминуло наші душі. Цю пільму вже не прогнати, вона із нами назавжди, зі мною назавжди.

Свіже повітря завітало крізь відчинене вікно. Троє чоловіків, які вже скурили більше, як пів пачки кожен, вкотре похапцем зайшли в дім, перехрестившись помолилися й тут же, всі троє, рушили додому. Це стало сигналом для всіх й наші сусіди один за одним хрестилися, молилися, знову хрестилися й покидали наші угіддя.

Поступово кімната ставала дедалі більшою, аж не віриться, що в нас так багато місця. Задовго до того як привезли брата, я і батько винесли більшість меблів в stodолу, розклали дошки на стільці й таким чином утворили лавиці, які застелили доріжками. Тепер ці лавиці миттю

порожніли, від чого моє серце стискалося все більше й більше, а людей ставало все менше й менше...

Сусідка, яка жила через три будинки від нас, сперлася на досить таки грубу палицю грабу, яка слугувала для неї опорою. Схопилася за попереk, скривившись від болю, склала перед собою руки, помолилася, хустинкою витерла щоки від сліз й вийшла із будинку.

Ми одні.

Спочатку тишу зруйнувало дзижчання мухи. За вікном почувся гавкіт сусідського собаки буда якого, відгороджена сіткою й дорогою, виходила до нас на подвір'я. Гавкав він завзято й гортанно, наче побачив злодія чи іншого собаку. Першою до вікна підійшла мати, вона зблідла ще більше, ніж була весь цей час. Нічого не сказавши, швидким кроком пішла до виходу.

Батько не звернув на це уваги, перебуваючи в своєму світі, світі повного смутку. Там не було вже місця для переживання за нас, не зараз.

Крізь відчинене вікно почулися голоси її та ще чийсь — чоловічий, грубий, ворожий... Я відірвався від стільця, батько глянув на мене й повернув голову, наче вирвався із міцного сну, підвівся і глянув у вікно.

Тінь, яка з'явилася на його обличчі, мала химерний вигляд, який я тільки й міг собі що уявити.

Я підійшов до вікна й став біля батька, вперше так близько за ці два дні.

Посеред подвір'я, біля глибокої калюжі, стояв Віталік, який енергійно шарпав матір за руку, біля його ноги смиренно стояв собака й навіть не гавкав, а наша дрібна жінка гамселила долонями по грудях й пручалася, що є сили. Та перевага колосальна, аж надто. Батько рвонув із місця й вигукнув на все горло, наче звір кличку Віталія:

— Кіііііт!

За його рухом закотився різнобарвний килим, який вкривав підлогу. В повітря злетіла «мухи» пилу, які закружляли на променях сонця, що прогрівало частину кімнати.

— Оксано, пішли зо мноу!

— Віталій, — мати поклала йому руку на плече й почала легенько натискати штовхаючи назад, він рушив тільки на один крок, а далі наче скеля, не колихнувся, — я тебе Господом Богом молю, йди звідси, нам цього нетреба, мені цього нетреба.

— Тобі вже ніц до нього, всьо. Пішли зо мноу! — він міцно стис зап'ястя матері й потягнув її до себе. Вона, крихітна, вдарила вільною рукою його в груди, але це було безрезультатно. Наче сарна (косуля) в обіймах ведмедя, пручалася, билася, але вже нічого не могла зробити із мертвою хваткою звіра.

— Пішли зо мноу кажу!

Обличчям матері побігли сльози, напнуті сухожилля стиснуті «ведмедем» затріщали й біль зламав її так, що вона повалилася навколішки перед ним.

— Кііііт! — рикнув батько на все горло!

Не відпустивши матір, Віталій звів погляд на двері, де з'явився батько.

Він відтягнув матір праворуч від себе й виставив ліву руку вперед.

— Слухай! — почав Віталій, але це було марно, тому що за кілька кроків батько вже був біля нього й із розмаху тив кулаком цілячись в обличчя.

Та це не спрацювало, Віталій скинув вперед довгу, наче шлагбаум ногу й зацідив батьку в живота, поваливши його на землю.

— А ну.. вали звідси, ти.. щезното! — вже не так впевнено прокрихтів крізь зціплені зуби батько.

— Я прийшов на сточок (день, коли йдуть до тіла) аби проститися із душею твого малого. То є повага! Але ше я хочу забрати свою жінку та...

— Закрийся!!! — вереснула мати, яка вже добрячи впилася нігтями в шкіру Віталіку, проте той не звертав на це уваги.

Батько люто споглядав на Віталія, який пророчив далі

— Вже вас ніц не тримає купи, вже ви немає нічо спільного, поняу?

Батько, тримаючись за живіт, опустив голову до землі, матір й далі пручалася, дряпала, наче кішка, але результату, окрім крові, не було.

Віталій стояв міцно тримаючи її.

Мить, батько знову скочив на ноги, махнув лівою рукою, в якій вже був камінь. Цей рух був швидким.

Швидшим, ніж реакція Віталія. Камінь зустрівся із бровою, поваливши «ведмедя» в калюжу. Собака став в стійку, настовбурчив шерсть й загарчав, але не діяв.

— Ахх, сука! — прикриваючи рукою брову, яка вже була залита кров'ю, Віталій втратив пильність, а батько в один стрибок навалився на нього зверху й замалотив кулаками, проклинаючи його на чому світ стоїть.

— КУЦ! Пуц! — крізь удари вигукнув команду Віталій й собака стрибнув, вхопив батька за руку й кусав, міцно стискаючи зубами м'яку тканину чорної сорочки, а потім й шкіри. Розгриз її до м'яса, до сухожилля, до

кістки. При цьому гарчав так моторошно, що по моїй шиї забігали сироти. Страх, що оповив моє тіло, доки я споглядав на цю картину, ланцюгами обвив все тіло, а ноги залило бетоном.

Я бачив м'ясо, бачив, як калюжа під ними всіма наповнювалася сумішшю крові, яка робилася чимраз тим червонішою... Абсолютно скований неможливістю діяти, але ж я мав діяти. Там моя матір... Там мій батько! Але ще там цей велетень та його пес, він зашкодить їм, він може вбити їх... Я мав діяти, але так і не зміг.

Сірий «Жигулі» із позначкою «Міліція» на капоті та синіми узорами на кузові, заїхали на подвір'я. Оминувши криваву калюжу, припаркувалися біля самого порогу, тому що це єдине місце, де не було води.

Віталія завалили обличчям в калюжу й опісля погрузили в машину.

Причому грузило його п'ятеро міліціонерів.

Собака втік, як тільки Віталій вдарив його рукою по дупі й вигукнув «додому!».

Із батьком довго розмовляли й теж попросили проїхати із ними. Він сів в УАЗ, який стояв біля в'їзду на наше подвір'я й зник разом із кривдником, що зробив цей поганий день ще гіршим...

Я так і не ворухнувся із місця, тільки те й робив, що, вирячившись, споглядав на подвір'я. Мене вирвала із цього стану матір, яка міцно мене обійняла й гортанно заридала мені на вухо.

— Синку, прости, прости мене! — мати обійняла мої щоки й дивилася своїми блакитними очима прямо в мої.

— Мам, за.. за що?

— А... — вона, наче оніміла на мить, потім хотіла ще щось сказати, але просто повисла на мені.

Я не розумів чому вона так поводить себе, це ж я єдиний, хто не прибїг їй на допомогу, це ж я тут маю просити вибачення.

На моїх плечах лежить вина в смерті брата, це все я! Обійнявши її у відповідь, я теж розплакався.

За вікном сонце знову сховалося за насуплені хмари. Боковим зором я помітив розмитий крізь сльози силует. Витер рукавом очі й побачив, як через подвір'я біжить Ігор. Він оминув калюжу крові, біля якої зупинився усього на мить. Й продовжив рух. Став біля дверей й, як завжди ми робили, крикнув в двері мою кличку:

— Леонардоооооо!

**|14 років тому
1985 року|**

Сонце огортало своїми обіймами спеки все навкруги. На дахах будинків панував тепловий міраж, а коли споглядав в далечінь, очі вловлювали як пейзаж плавиться й обриси його пливуть.

Дощів не було вже так довго, що земля тріскала й отримувала чималі заглибини тріщин. Рослини висихали, трава жовкла.

Сьогодні Оксані прийшлося загнати корови о 8:00 ранку, так як витримати таку температуру не могли ні тварини, а ні люди.

Оксана не пам'ятала раніше такого літа, як це, або їй раніше все сприймалося легше. Коли в тебе безтурботне життя, коли ти дитина на шії в батьків, то світ для тебе інший - тобі легше дихати, тобі все смачніше й добріше, в тебе море друзів, ви до ночі в пригодах та веселошах. Зрідка це все впадало в тінь домашніх клопотів, але потім знову поверталось на круги своя.

Свіжовидоєне молоко парувало. Дівчина процідила його крізь ситечко в трьох літровий слоїк. Вимила відро й одразу переодягнулася. Запах стайні та всього різнобарв'я ароматів всотався в шкіру й у волосся. Інколи здавалося, що його неможливо вже відмити, а щоденне повторення цих процедур відбиває бажання боротися із цими запахами... Місцями навіть так звикаєш, що не відчуває їх на собі.

Та сьогодні інший день.

В календарі, який був обрамлений польовими квітами, ручкою незграбно було обведено дату «30-того червня» й написано прості слова, які викликали у Оксани радість — «День радянської молоді».

В селі будуть проводитися різного штибу активності, а найголовніше це танці, які проходитимуть ввечері й до ранку. Розваги для молоді, вони ж молоді й повні життя, не дивлячись на всі ті турботи й об'єми робіт, які в цьому віці вже на її спині та на горбі її чоловіка.

Оксана опустила на крісло, сперлася ліктем об стіл й задумалася про те, що їй одягнути, а не про те, як її все болить й дістало.

Вона думала про танці, час, коли можна відірватися й забути про стайню, сіно, корови, кури, готування їжі, прання одягу, про важкі життєві миті! Забути ті незліченні ари полів, які потрібно опрацьовувати...

Сьогодні вона знову молода, вони молоді.

Марево й думки прогнала різким рухом. Підвелася й пішла в піддашшя (дровітник, де зберігаються дрова). Взяла наручник дров й занесла в хату. Розпаливши полум'я, поставила відро води на шпаргат (спеціальна кухонна плита, яка є одним цілим з піччю. Шпаргат використовують для приготування їжі, або нагрівання води тощо).

Полум'я запалахкотіло.

Оксана за той час доки ватра гріла воду, занесла ванну на 120 літрів, набрала води з помпи, яку тиждень назад викопали й встановили її чоловік та його куми.

В хаті, що зазвичай була прохолодною, ставало дедалі спекотніше. Дівчина взялася знімати із себе весь одяг, який прилип до її стрункого тіла. Сіла перед дзеркалом й споглядала на себе. Торкнулася свого каштанового волосся, ковзнула пальцями нижче, обводючи контури круглого обличчя й опустила на ключиці, далі обома руками вхопилася під груди піднявши їх вище. Досить сильно вона комплексувала саме через великий розмір грудей, через їхні об'єм та форми, природньо були трішки опущеними. Відпустила їх, взяла до рук гребінця й взялася розчісувати неслухняне волосся. Із скриньки, що ділиться на два відсіки де зберігалася косметика та прикраси, вона вийняла: тіні, помаду, пудру, крем для рук та обличчя та парфуми. Глянула своїми великими синіми очима у громіздке дзеркало й закінчила приготування. Підвелася, рушила зі спальні в кухню.

Пролунав стук в двері. Інстинктивно Оксана прикрилася, наче прямо зараз хтось увійшов й побачив її голою. Вона забула зачинити двері. Підійшла тихо до вікна й висунула голову, щоб глянути хто там.

Стояв перед дверима міцної статури чоловік із плетеною сумкою в клітинку та слоїком в ній. Вона забула, що обіцяла Віталіку сьогодні молока. Він розвернув голову до вікна й Оксана миттю сховалася. Чоловік підійшов й постукав у вікно, при цьому басистим голосом вигукнув:
— Оксаноооо!

Зашипіла вода, що киплячими поштовхами вивергалася з відра на розпечений шпаргат. Пара та звук заповнили кухню.

— Оксанооооо! — пальцем затарабанив по шибці Віталій. Опісля заглянув у вікно. Вона притиснулася до стінки під вікном, прошепотіла «бляха-муха» й глянула на шафу, де був найближчий одяг, щоб накинути на себе.

Віталій ще раз крикнув, ще раз зазирнув у вікно та постукав, а мить після цього натис на дверну ручку, вона йому піддалася й в коридор ступив перший важкий крок.

Почувши скрип ручки й ледь чутний крок, Оксану пройняло відчуттям сорому, страху й адреналіну, який почав ганяти кров так швидко, що запаморочилася голова.

Ще один крок.

Під вагою чоловіка дошки підлоги скрипнули, хоч і були застелені червоними доріжками із стриманими лініями.

— Оксано, — його басистий голос, пробивав тіло голками страху, — ти в хаті?

Вона не знала, як дістатися до шафи, щоб він не зайшов та не побачив її голою. Рішення прийняла, різким ривком здолала кімнату й опинилася перед шафою.

— Оксано! — гучніше крикнув Віталій й натис на ручку, яка відчинила йому двері на кухню.

— Зараз! — вона гукнула зламаним голосом стрибаючи за халатом, який, як на зло, був на верхній полиці. Зазвичай її чоловік дістає усе із верхніх полиць, в їй для цього потрібен був стілець, який зараз зрадницьки стояв на кухні.

Діставши його пальцями, тремтливими руками накинула його на плечі, рука заплуталася, пояс не зав'язувався, незграбно одягнувши його, зуміла прикрити всі форми однотонним халатом небесного кольору.

Розвернулася й побачила його, який крізь відчинені двері в спальню споглядав. Через цей погляд та напнуті штани було зрозуміло, що він побачив все.

Не відвернувся.

Не сховав погляду.

Прикипів своїми карими очима, наче кіт, який дивиться на миш.

Осторопіла дівчина не знала, що й мовити, уникала погляду й шукала очима закутку, який міг бути безпечним, який міг сховати її, щоб уникнути цього моменту, цього погляду.

Він й далі мовчки дивився на неї.

Рукою спустився до напнутих джинсів, поправив вміст.

В цей момент скрипнули двері. Вода й далі збігала шиплячи й зробила появу Миколи несподіваною.

— Кіт? — здивовано глянув на його постать, — Здоров, а що ти тут?

Віталій розвернувся й глянув на Миколу, потис спітнілу руку й промовив.

— Та я за молоком.

— Ага, — Микола подивися йому у вічі й потім на дружину, яка стояла в халаті в спальні. Наморщив лоба.

— Оксано, забери воду з шапарату, бо тут вже баня в хаті. І дай Віталіку молока.

Вона миттю підбігла до шпаргату, зняла воду. Потім дістала кришку з шухляди та накрила трилітровий свіжовидоєний слоїк молока. Подала його в руки Віталіка й відступила на досить таки велику відстань.

— Та в мене літровий. — промовив Віталік виймаючи банку із сумки.

— Бери, завтра принесеш банку, — відповів Микола, поклав руку йому на плече й підштовхнув до виходу.

Погляд Оксани бігав, але не зустрічався із жодним із чоловіків.

Гість подякував, пробурмотів, що завтра принесе слоїк й покинув обійстя їхньої сім'ї.

Микола поставив руки в боки й, нахиливши свою руду голову на бік, мовив.

— Що це таке?

Вона мовчала.

— Я тебе питаю, що це таке?

— Я.. я хотіла помитися й підготуватися до танців. А тут він...

— Якого він приперся? — не опускав рук Микола.

— Він допоміг зранку загнати корови. Ті втекли від мене до його городу,

— Оксана не дивилася в очі свого чоловіка, — от я й подумала віддячити йому молоком.

Микола опустил руки й, поставивши їй на плечі, мовив:

— Закривай двері, жінко. Я не хочу, щоб тут шастали якісь там Коти, сусіди, а тим паче дивилися на тебе в халаті!

Тиша.

— Ти мене почула?

— Так.

— Добре. А тепер, раз ти вже майже гола, — він поставив руку їй на сідницю й стиснув, — я б хотів...

Він не закінчив, а одразу поцілував її, вона йому відповіла. Навмання, цілуючись, вони крокували до ліжка, яке було по центру спальні. Халат спав на землю від двох ніжних порухів Миколи. Оголив струнке тіло. Він розчепив ремня й тільки.

Микола взяв її.

Вона піддавалася йому.

Перший раз був швидкий.

Другий та третій тривали довше.

Вода у ванні парувала. Через кількість вилитого шампуню, утворилася пінка.

Оксана легенько всунула туди ніжку, потім другу й опустилася вся, ховаючи тіло в піні. Вода підійшла майже до країв, але не розлилася.

Микола засочив рукави, й намочивши губку, почав водити по її тілу особливо ретельно зупинявся на грудях та ключицях. Опустив руку у воду, соски набубнявіли й він поцілував її не зважаючи що вода розливалася.

Поцілунки перетворилися в пристрасне полум'я й ще один швидкий секс.

Сонце наблизилося до горизонту і світ поволі заволокло сіро-червоною пеленою.

Він брився, вона чепурилася.

Він чистив взуття, вона прасувала його речі, а потім свою сукню.

Він взяв її під руку, а вона залюбки прийняла цю пропозицію.

Вдвох, в один крок, вирушили під світлом ліхтарів туди де вони знову відчують себе молодими, востаннє щасливі разом...